

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Az Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius Misszióház hivatalos havi tudósítója.

Felelős szerkesztő: Dr. Iván László

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: Aut. 17-4-24. Előfizetési ára egész évre 4- P, amely beküldhető a budapesti unitárius egyházközség 30.400 sz. postacsekkszámlájára.

Az unitárius sajtó.

Kedves Olvasó!

Ma az Ön problémájával akarok foglalkozni, vagy ami ugyanazt jelenti: az unitárius sajtó nagy és életbevágó problémájával. Csonkamagyarországon tizenegy esztendő óta jelenik meg unitárius ujság egyrészt az unitárius hivek, másrészt az unitárius intézmények támogatásával. Ezalatt a tizenegy esztendő alatt becsületes munkát végzett, tájékoztatva a közönséget az unitárius megmozdulásokról s egybekapcsolva mindazokat, akik szerteszórva élnek nagy magányosságban, minden lelki támogatás híján. Hogy ezt a munkát elvégezhesse, az unitárius intézmények jöttek segítségére. Első hét évfolyamában a budapesti unitárius egyházközségtől élvezett segítséget, az utóbbi időkben pedig ehhez járult még a csonkamagyarországi egyházkör, továbbá az unitárius misszióház segítsége. A folyó évi költségvetésbe 800 P. hozzájárulás van beállítva, mivel az elmúlt esztendőben kb. ennyi külső segílyt emésztett fel a mi egyházi lapunk.

Ezekkel a segítő mankókkal vettem át én is január 1-én az egyházi lap szerkesztését. Azt hiszem nem sokat kell magyaráznom a k. olvasóknak, hogy én ezektől a mankóktól szabadulni szeretnék. Még pedig azért, mert lelkemben él *egy önálló, független, erőből duzzadó, diadalmas unitárius folyóirat* képe, amely kezében tartja az egész ország unitárius mozgalmának szellemi irányítását s amely igazi evangéliumi és egyben modern eszmei tartalmat nyújtva élvezi az olvasók szeretetét és erejüket megfeszítő buzgó áldozatkészességét.

Az első keresztények korának hősiessége lebeg szemeink előtt, amikor mondjuk és hirdetjük, hogy nekünk unitáriusoknak ugyanolyan feladataink vannak, mint annak idején önekik. Ma is a Hit számára kell megnyerni a világot s ezt nem lehet ósdi, elhasznált fegyverekkel elérni.

Nem varrnak új foltot az öreg ruhára s nem töltik az új bort régi tömlőkbe! Az új, hívő, keresztény szellemet avult dogmai formákba gyömszölni nem lehet. Ma új érzésvilágra és új hitelvekre van szükség, ami egyben régi is, mert jézusi, mert evangéliumi.

Ezt az új világot pedig csak a sajtó útján lehet a lelkekben felépíteni. *A szószék ma már kevés, a mai apostol az újságíró.* Ha van nekünk missziónk, akkor elsősorban szép és erős sajtóra van szükségünk. Enélkül elpusztulunk s Istentől kapott küldetésünk erejét veszti. Ha tehát valóban hűséges és hívő unitáriusok akarunk lenni *legelső és legfontosabb* feladatunk egy unitárius sajtóorgánum megteremtése, amely nem támaszkodik külső segítségre, hanem az isteni léleknek s a hivek erejének hű és szolgálatkész kifejezője. Ennek a független sajtónak feladata az lesz, hogy miközben a múlt idők szép eredményeit megőrzi, egyben kitüzi az utakat is, amelyen végre el kell indulnunk, hogy elhivatásunkat a mai ember lelkében elvégezzük.

A kételkedők — előre hallom — azt fogják mondani: nincsen anyagi erőnk nekünk ily messzefekvő célok megvalósítására. De nem is anyagiakat kérünk mi, hanem elsősorban hitet. Hitet, amely *törhetetlenül bizik az unitárius kereszténység győzelmében.* Hitet, amely tudja, hogy nincs más útja a keresztény megújulásnak, mint amely az érzésvilág és eszmei (dogma) világ megtisztításán keresztül vezet. Akiknek ebben rendithetetlen a hitük, azokat hívjuk a közös munkára s az ő segítségükkel akarjuk megépíteni a jövőnek unitárius sajtóját. Mert akik hisznek, mert akik akarnak, azok tudnak áldozni is. Ahol van lélek, ott van pénz is. Van — még annak árán is, ha szánktól vonjuk el a falatot. Utóvégre talán mégsem a materializmusnak van igaza! Utóvégre talán mégis csak a lélek megmérhetetlen erőin függenek anyagi létünk kevés kis szükségletei! Aki hisz ezekben az igékben, aki velünk

tart egy új unitárius jövődö akarásában, az még áldozatok árán is segítségére siet az Unitárius Értesítőnek. Az segíteni fog előfizetésével, adományával stb., stb. megteremteni egy új, nagyobb-szabású, jól szerkesztett, evangéliumi és egyben modern sajtószervet. S ha ez meglesz, akkor még a poklok kapui sem vesznek erőt rajtunk!

Iván László.

A JÖVŐ UTJAIN.

SZÁMOK TÜKRÉBEN.

Kaptuk az alábbi sorokat, amelyeket készségesen közlünk, hisz célunk nem a múltba tekinteni, hanem a jövőnek sorsdöntő óráira terelni az unitárius lelkek figyelmét. A levél visszhang lapunk januári számában megjelent hasonló című cikkünkre s így hangzik:

Kedves Szerkesztő Atyámfia!

A *jövő utjain* című rovatban egy pár adat helyreigazításra szorul, egy-pár homályos tétel más megvilágítást kíván. Ezt óhajtom ebben a pár sorban a saját lelkiismeretem megnyugtató végett megadni azok számára, akik a „Számok tükrében” esetleg fonák képet nyertek a magyarországi unitárius egyház helyzetéről a múltban és törekvéseiről a jelenben. A jövőt nem érintem, mert prófétai lélekkel már előre látom, hogy az jó kezekbe lesz letéve.

Polgárdi sorsa nekem fáj a legjobban, mert ott kezdettem és ott szerettem meg a lelkipásztori pályát egy 300 lelket kitevő gyülekezetben, mint segédlelkész és iskolamester 1890-ben. Ott az „egyke” öngyilkos módszere mellett az volt a legnagyobb baj, hogy a kiküldött misszionáriusok többnyire csak egy-két évig maradtak s ezt a kitett pozíciót kísérleti állomásnak tekintve, igyekeztek Erdély bércei közt önálló eklézsiákban elhelyezkedni. A folytonos változásnak lehet betudni, hogy a hívek és a lelkipásztor között nem fejlődhetett ki az a benső lelki kapocs, amely egyházi téren is minden jó sikernek biztos záloga ez idő szerint.

A dunántuli részekbe azért járt és jár a püspöki vikárius, mert neki, mint felsőházi tagnak, állandó szabadjegye van; amit a polgárdi körlelkész számára kieszközölnünk — az ismert nehézségek miatt — nem sikerült.

Dévaványai gyülekezetünket megbízás folytán egykori tanítójuk, Benke Gyula, turkevei polgári iskolai tanár afia gondozza, aki ott ha-

vonta egyszer istentiszteletet tart s a sátoros ünnepeken kiosztja az Uriszentvacsorát is. Ezért az intézkedésért vállalom a felelőséget.

Ami a vidéki városokat illeti, úgy tudom, hogy Arad és Temesvár már a békeidőben szervezeten fogadta a budapesti lelkész szolgálatait aki egyik helyen az evangélikus, a másik helyen a ref. templomban minden nagy ünnepen hirdette az igét s egy ízben nem kisebb ember, mint Szabolcska Mihály volt a kisegítője. Együtt osztották ki a híveknek a szent jegyeket s végül egyik a másnak kölcsönösen. Ilyen magaslatról tekintetem én eleitől fogva az én elhivatásomat. Az anyakönyvek tanúsága szerint, igen tarka lenne az a térkép, amelyre a különböző vidéki helyeken végzett szomorú, avagy örvendetes funkciókat 3 évtized leforgása alatt feljegyeznők. S emellett azokat az évvégi vizsgákat, amikre szintén évről-évre ki kellett szállanom.

Kérdem, hogy az olyan alkalmi szolgálatok nélkül hol állanánk most ebben az egyházunkra és hazánkra nézve egyaránt vészterhes időkben? Távol legyen tőlem, hogy én ezekből a szolgálatokból külön érdemet követeljek magamnak; de, azt hiszem, köztudomásu, hogy csak azóta töltök idebaza néha-néha egy-két ünnepnapot, amióta ilyen örvendetesen megsaporodtunk. A püspökladányi étterem fakanapéja tanúságot tehet arról, hogy nem is olyan könnyű misszionáriusnak lenni, mint ahogy azt az avatatlanok hiszik.

Most jövünk rá, hogy az egyház már a világháború előtt künn járt Erzsébetfalván s ugyanabban az iskolában, ahol most, templomozott és az „Unitárius Evangelium” szerkesztője a tanum, hogy ott — már akkor — vele, mint ünnepi legátusommal Urvacsorát osztottunk.

Természetesen, a vasárnap délelőtti templomozás — az amerikai módra bevezetett nyári szünetet leszámítva — a Koháry-utcában, a heti 18–20 órás hitoktatás mellett, az egyetlen lelkésznek a lelki gyönyörűsége mellett éppen elég gondot adott. De ez mind semmi. Atéltük a világegést, át a visszavonulást, át a proletár-diktaturát, amely összes anyagi javainkat kivette a kezünkől. Egyet azonban nem vehetett el: hitünket és reménységünket egy szebb és jobb jövőben, amelyben amikor egyházunknak szóval-tettel áldozattal szolgálni kívánunk, jó szolgálatot teszünk egyúttal a magyar hazának is. Annak is, amelyik itt van. Annak is, amelyik odaát van.

A protestáns katonai egyházközség törvényes alakulat, amely jóváhagyott szervezeti sza-

bályzat alapján működik. Testvéri érzésre mutat, hogy a jogegyenlőség és a történelmi múlt alapján abban az unitárius katonák is helyet foglalnak. S hogyha alkalmasak és ambicionálják, akár gondnoki tisztre is megválaszthatók. Egyébként mi sem áll utjában annak, hogy velök egyénekénti, vagy családi kapcsolat útján felvegyük az érintkezést. Vidéki fiókjainkban legalább mindeütt ott látjuk őket, jó példával járnak elől.

Három ízben kértük, személyes audienciák során az egymást felváltó honvédelmi miniszterektől, hogy a protestáns tábort püspökség keretén belül egy unitárius katonai lelkeszt is alkalmazzanak. A legutóbbi hivatalos kimutatás csak 38 fő legénységi állományu emberről tud az összes dandároknál. Ez az oka, hogy a kormány kérésünket ismételten visszautasította.

Az unitárius vidéki tanköteleseket gócpontjainkban 6 derék barátunk tanítja, akiket ezért megillet minden elismerés. Akikhez nem ér el a kezünk, azokat református hitoktató testvéreink veszik gondjaikba. Olyan hely is van, ahol az apa nyert fehatalmazást gyermekeinek vallási oktatására. *Iratmissiónk* abban a helyzetben van, hogy az idefolyamodók részére kellő időben tud megfelelő tankönyvet küldeni az összes évfolyamok számára. Legutóbb Győrben, ahol a pásztori munkát már végzi is egy buzgó tanárnő hitkonunk, 18 intézetből kértük ki az unitárius tanulók névsorát. Az eredmény — negatív. Nincs gyerek. Az idei januári anyakönyv 3 halálesetet mutat. Születés: 0. Ennek a mai rossz gazdasági helyzet mellett, természetesen, a reversális az oka, amely nyílt seb egyházunk testén s amelyet — sajnos — a vele egybefüggő érzelmi momentumok s az ecclesia militans erkölcsi erőszaka és törvénytíró politikája miatt nincs módunkban orvosolni.

Még csak egy pontra térek ki s azzal be is fejezem hosszúra nyúlt megjegyzéseimet. És ez az a bizonyos 42-es szám. Hát ez előttem is probléma; mert annak legalább is 420-nak kellene lennie rendes körülmények között. A múlt század hetvenes éveiben ide feltelepedett ősi unitárius mag mellett, a válóperek folytán egy idegen elem árasztotta el egészen 1895. október 1-ig, amikor az egyházpolitikai törvények: polgári házasság s a reversális, életbe léptek egyre növekvő tempóban a gyülekezetet s ugyszólván ők szabták meg annak karakterét, s az igazat megvallva, ők hordozták annak terheit is, a kepmegváltási alap révén, amely tekintélyes összeget képviselt. Akit érdekel, nézzen utána az Aranykönyvben. Ez az elem se volt szaporá. Legtöbben közülök azóta

visszatértek ősi egyházukba, vagy elmentek a mindenek útján oda, ahonnan nincsen visszatérés. Ez a 42 szomorú históriája.

Ma már a budapesti ekklezsia tulajdonképpen — *erdélyi* gyülekezet. Csakhogy éppen egy kissé véletlenül innen van a Királyhágón. Tagjai, vezetői nagyrészt menekült hiveinkből kerültek ki. És — ha valaki — ismerem minden változatában. Azt is tudom, hogy mit ér felekezeti viszonylatban is, hogy a nemzetközi kapcsolatokról ne is beszéljek. Adja Isten, hogy feladatát mindig úgy teljesítse, mint ahogy legjobb tudása szerint — az egyházi és világi elem harmonikus együttműködésével — eddig is teljesíteni igyekezett. Különb: Béke velünk! *Józan Miklós.*

Mit tanácsolnak a számok?!

Az 1930. évi népszámlálás községenkénti adatait feldolgozó hivatalos kiadvány 1932. karácsonyára megjelent. Megjelenésével számunkra csalódást hozott, mert az unitáriusokat nem tünteti fel többé külön csoportban, hanem hivatalosan is besorozza kicsiny lélekszámuk miatt az u. n. törpe egyházak csoportjába s róluk csak az egyéb vallásnak rovatában ad tájékoztatást. Az egész tájékoztató, amit rólunk a kiadvány nyújt csak annyi, hogy számunk 1920. óta tíz év alatt csak 42 lélekkel szaporodott s lélekszámunk ma 6266. Apróbetűs jegyzetekben még felfedezhetjük azt is, hogy az ország mai területén 20 olyan község vagy város van, ahol az unitárius hivek lélekszáma a 30 lelket eléri, vagy meghaladja.

E sorok írója engedélyt kért és kapott a m. kir. központi statisztikai hivataltól, hogy az unitáriusokra vonatkozó részletes adatokat kiirhassa. E munkát Szent-Iványi József joghallgató hívünk lelkes támogatásával el is végeztem s ma rendelkezésemre állanak azok az adatok, melyek az unitáriusok községenkénti eloszlására vonatkoznak.

Nem célunk, hogy ezen adatokat a mult-ra vonatkoztassuk s azt bármilyen formában kritika tárgyává tegyük. Csak az adott ténnyel kívánunk foglalkozni: az 1930-ban meglévőnek kimutatott 6266 unitárius lélekkel.

Az unitáriusok közül 1930-ban a székesfővárosban élt: 2511, a törvényhatósági jogú városokban: 771, a megyei városokban: 955, a községekben: 2029 lélek. Egészen más képet kapunk azonban akkor, hogyha az elosztódást az egyházszervezeti beosztás alapján vesszük figyelembe. Négy anya, egy társ és hat leányegyházközségben csak 3635 hívünk élt, míg a többi 2631 lélek, a hivek 41 százaléka szórványban

élt. Ha az így nyert adatokat egybevetjük az 1920. évi kiszámított adatokkal, akkor azt találjuk, hogy tíz évvel ezelőtt a hiveknek csak 34 százaléka élt szórványban, tehát az elmúlt idő alatt a szórványszaporodás 7 százalékos növekedést mutat.

Ez az egyszerű adat meggyőzhet mindenkit arról, hogy a csonkamagyarországi unitáriusság, főként hiveinek kis száma miatt jelentőségének legnagyobb részében szórványegyház s mint ilyen kell, hogy berendezze életét.

Jelen dolgozatban arra a kérdésre kívánunk feleletet adni, hogy hol vannak ezek a szórványok és hogyan képzeljük el azok gondozását.

Az „Unitárius Értesítő“ elmúlt számában rámutattam arra, hogy *alkalmi* istentiszteletek tartása és *rendszeres* szórványgondozás között nagy és életbevágóan fontos különbségek vannak. Ráműtattam arra is, hogy csak ott látunk valódi életet, ahol az egyházi vezetők mellett a világiak is kiveszik a maguk részét az egyházas munkából. Tehát ahhoz, hogy egy szórványélete rendszeres és bevezetett lehessen, szükségünk van egy lelkes, munkát és fáradságot nem sajnáló szórványgondnokra, akinek ez a tisztség nem cím, hanem kötelességet jelent. Feladata a szórvány hiveinek pontos nyilvántartása; gondoskodik arról, hogy az egyház vezetőségének tudomása legyen az iskolaköteles gyermekek számáról, a szórvány szegényeit nyilvántartja s azokról igyekszik a gazdagabb hivek útján gondoskodni. Kezelője a szórvány könyvtárának, eljuttatja a hivekhez az „Unitárius Értesítő“-t; gondoskodik arról, hogy alkalmas helyen, talán valamelyik hitrokonnál összegyűlekezve hallgathassák a rádió közvetített unitárius Istentiszteleteket. És ide kell kapcsolnunk a tavalyi köri közgyűlésre dr. Iván László által beadott világi prédikatori intézmény gondolatát, amely elgondolás szerint a szórvány vezetője egyenlőre évente négyszer: ősszel és tavasszal két-két alkalommal az egyházi vezetőség által *előre kidolgozott* imát és beszédet a hiveknek felolvassa s a kijelölt közös énekeket vezeti. Hiszem azt, hogyha mindenütt lelkes vezetőkre bukkanunk, akkor kevesebb lesz a veszteségünk a szórványban, kisebb lesz a reverzálisok és az áttérések száma.

A kiszálló lelkész által tartott *alkalmi* Istentiszteletek (évente legalább egy), megfelelően és szükségszerűen egészítenék ki a szórványok életét és gondozását. Természetes, hogy ezeket a röviden elmondott gondolatokat élettől egyházzunk hivatalos vezetőinek és vidéki lelkes hiveinknek kell kitöltenie.

Előre bocsátottuk, hogy hogyan képzeljük el a szórvány gondozását, most már vegyük vizsgálat alá a kérdés második felét, hogy 1930. évi népszámlálás adatai alapján hol találjuk meg az unitárius szórványokat. Vizsgálódásainkat ország-részek, geográfiai egységek, illetve az egyházi szervezeti beosztás alapján kívánjuk elvégezni.

Nézzük meg az unitárius hivek elhelyezkedését a csonkamagyarországi területen a nagyobb csoportok alapján:

500 lelken felül:		Budafok	54
Budapest	2511	Sashalom	54
100—500 lélek:		Kecskemét	32
Hódmezővásárhely	401	Gádos	51
Orosháza	203	Gyula	30
Kispest	171	20—30 lélek:	
Füzesgyarmat	166	Miskolc	29
Pestszenterzsébet	134	Böhönye	28
Pestszentlőrinc	120	Pécs	28
Szeged	117	Nyiregyháza	27
50—100 lélek:		Dévaványa	26
Debrecen	89	Kaposvár	24
Ujpest	86	Cegléd	23
Rákospalota	85	Győr	22
Polgárdi	68	Székesfehérvár	22
Szolnok	60	Rákosszentmihály	22
30—50 lélek:		Derekegyháza	21
Csepel	48	Pestujhely	21
Mezőtur	41	Szentotonya	20

A felsorolt harminchárom helyen lakik az unitáriusok zöme: 4487 lélek. Huszonöt 10—20 lélek közötti helyen 342 lélek s tíz lelken aluli törpe szórványban lakik 1172 lélek. A kimutatásban közölt helyeken Budapest, Hódmezővásárhely, Polgárdi és Füzesgyarmat; Dévaványa, Debrecen, Szeged, Orosháza, Kaposvár és Böhönyén anya, társ és leányegyház működik. Az említett helyeken kívül a szórványgondozás kérdése meg van oldva az u. n. pestkörnyéki városokban: Pestszentlőrinc, Pestszenterzsébet, Csepel, Kispest, Rákospalota és Ujpest. A szórványgondozás beszerzésre és megoldásra vár 17 helyen, amelyek közül *alkalmi* Istentisztelet tartott 7 városban, míg a rendelkezésre álló adatok közül 10 helyen mindezideig még nem tartott unitárius Istentisztelet.

A beszerzendő szórványhelyek közül a közigazgatási dunántul területén fekszik Pécs, Győr, Székesfehérvár, valamint közösen Sopron (12 lélek) és Szombathely (13 lélek). Budapest vidékén beszerzendő Sashalom és Budafok és szorosabban bekapcsolandó a gondozásba Rákosszentmihály és Pestujhely, az előbbi a sashalmi az utóbbi a rákospalotai hivekkel együtt. Pestmegye területén Kecskemét és Cegléd, valamint Bács Bodrog megyében Baja (19 lélek). A hódmezővásárhelyi egyházközség területén fekszik három

köztség: Gádos, Szentetornya és Derekegyháza és részben ide csatlakozik Gyula és Mezőtúr, két utóbbinak ellátása azonban Budapestről is megvalósítható. A debreceni leányegyház szóróványa Miskolc és Nyiregyháza szintén beszervezendő volna ebbe a munkába. Kivül esik ennek a vázlatos dolgozatnak a keretein az, hogy rámutassunk arra, hogy az említett helyek környékén fekvő falvakban mindenütt találunk kisebb csoportokban unitárius hiveket.

Az alkalmi Istentiszteletek természetesen tovább folytatandók ott, ahol időről időre tartattak és beszervezendők ott is, ahol mindezig nem indultak be. Meg kell keressük hiveinket, hogy írják össze az ott lakó hitkonokat és meg kell kezdeni a valóságos missziói munkát is, amely nemcsak alkalmi Istentiszteletek tartásából áll, hanem elvégzi a rendszeres beszervezést is. A feladatot vázoltuk. A megoldáshoz csak az tud közelebb jutni, akinek módja és alkalma van arra, hogy a hiveket meglátogassa. Egyházunk e téren szerencsés helyzetben van, mert a püspöki vikárius felsőházi tagsága révén, a missziói lelkész pedig említett állásából kifolyólag szabadjeggyel rendelkezik s kis utánjárással és áldozattal az „Unitárius Értesítő” szerkesztősége révén is hozzá tudnánk jutni egy szabadjeggyhez, amelyeknek a révén a gondozás, szervezés és állandó jellegű látogatás munkája elvégezhető.

Akinek füle van a hallásra, hallja és érezze meg a számok beszédét. Ha dolgozunk, akkor a lekicsinyelt statisztikai adatokba életet, unitárius életet tudunk önteni. A munka fáradságot és időt igényel s eredményei a jövő építésében nyilatkoznak meg.

Ferencz József.

ISTEN ELŐTT.

Gép és Isten.

A teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.
(Róm. 8. r. 10. v.)

A tizenötmillió munkanélküli szenvedéseiben fuldokló Amerikának a parton állva egy új gazdasági elmélet dobja oda a mentőövet azt ígérve, hogy semmi más nem képes megmenteni az elpusztulás szélén álló amerikai nép életét, csak ez. Gazdasági elméletnek neveztük, pedig ennek kereteit már túlnötte s a gyorsütemű amerikai életben vallás lett belőle. Vallás, amely tömegek lelki világát a boldogító Megváltás örömeivel tölti be s rendelkezik mindazokkal a szuggesztív, messiási, jobb jövőt magába hordozó vonásokkal, amely eddig csak a pozitív val-

lásoknak volt tulajdona. Az amerikai újságírók má ezt az új vallást emlegeti, mikor az újságját kínálják, hiszen a folyóiratok és a lapok telve vannak dicséretével s az olvasók valósággal falják az új evangéliumot. Az amerikai népet ma ismét előntötte valami bizakodás egy új lehetőségben, egy új jólétben, amelyet a „technokratia” hívei emlegetnek neki.

Igen így hívják az új vallást: technokratia. S amint nevéből ki lehet olvasni, a hitvallói a technika, a gépek uralmát értik alatta. Egy new-yorki lap (Vanity Fair) szerint 36 mérnök dolgozta ki az új hitvallás szövegét a Columbia egyetemen N. M. Butler védnöksége alatt. Elgondolásuk alapja az, hogy Amerikában a pénz és hitélet megszűnővén, egyes területek önmagukat megszervezve és önmaguknak minden szükségletét előállítva áttértek a cserekereskedésre; ezek a területek ma ismét aránylagos jólétben élnek, míg azok, amelyek továbbra is a régi pénzrendszer alapján állnak, fuldokolnak a nyomoruságban. Egyébként a technokraták nem új szerzet, mert ők már előre látták a mai nyomoruságnak bekövetkezését és 12 év óta dolgozott 25.000 tudós technikus és közgazda a mai roppant tervük előkészítésén. A fejük és alapítójuk Howard Scott főmérnök, aki barátaival együtt nagyszerűen ismeri a mai gépberendezkedés előnyeit. Szerintük a technikai haladás teremtette meg a munkanélküliséget. A gép teljesen, vagy részben helyettesíti az emberi munkaerőt s így az emberi munkára többé nincs szükség. Kevesebb munkaerővel többet lehet teremteni: óriási csodája ez a gépi berendezkedésnek. Ma az összes legtökéletesebb berendezkedést véve alapul az 1929-es jólét tizszeresét lehetne biztosítani az egész népességnek, ha a 25 és 45 év közötti felnőtt lakosság évi 660 órát dolgozna csupán. Ez körülbelül napi két órai munkaidőt jelentene. Természetesen amíg a gazdálkodás a profiton, a hasznon épül fel, mindaddig ez lehetetlen, mert a gép tulajdonosa nem kevesebb órát dolgoztat, hanem ugyanannyit s a fölösleges munkaerőt kizárja a munkából.

Azonban a technokraták szerint 1940-ben elkövetkezik a mai profit-gazdálkodás teljes csődje s akkor át kell térni Amerikának a fogyasztás-gazdálkodásra. Ennek elve az emberi szükségletek mennyisége lesz. Tökéletes gépi berendezéssel, kevés munkaerővel hamar elő lehet teremteni az összes emberi szükségleteket s nem marad más hátra, mint annak — a gazdasági egyenlőség elve alapján való — szétosztása. Ez többé nem pénz segítségével történik, hanem bizonyos

energia-egységeket jelentő szelvények alapján. Ezek át nem ruházhatók volnának s bizonyos idő múlva elvesztenék érvényességüket. Ezzel ki volna zárva a mai keresztény társadalomnak egy súlyos bűne, az anyagi javak szeretetétől átfűtött pénzgyűjtés. Az áruk ára az előállításra fordított energia egységekben volna megállapítva s szelvények mindenki a maga saját egyéni izlése szerint váltaná be a neki szükséges dolgokra. Az egyéni sikert és tehetséget jutalmaznák; a makacs vonakodót büntetnék, de *mindenki* megkapná a létminimumot. Az általuk feltüntetett létár szerint legmagasabb jólét Amerikában volna elérhető, már kisebb Európában s legkisebb Chinában.

A technokraták tervei iránt már érdeklődött az amerikai pénzvilág, a Wall Street, és a római Szentszék, szóval az egész u. n. tekintélyes konzervatív világ. Hogy ez egyszer meg fog valósulni az nagyon valószínű, mert a konzervatívok is megállapítják, hogy csak akkor lesz kiút a mai válságból, hogy ha vagy a társadalmi berendezkedés változik meg, vagy a gépeket törik össze. Az utóbbi azonban nagyon valószínűtlen.

Tehát minket, mint keresztény társadalmat a terv közéről kell, hogy érintsen. Mit szól ehhez az evangelium, mit szól hozzá az Isten? A tervet *csak* mérnökök és tudosok csinálták, tehát bizonyos mértékig elvont emberek, akik az ember *összes* szükségleteit mégsem ismerik. Nem számoltak azzal, hogy a természetes szükségleten túl még egy magasabb szükséglet is van: az örök javak megszerzése. Kétségtelen, hogy a földi javak megszerzésében ők mesterek, de mindezek előteremtése nem jelenti az Istenország eljövételét. Nem! ez csak alap az Istenország megvalósulásához, amely nem „szemmel láthatólag” jön el. Az Istenország a lelkekben jön el s ennek nagy, égető szükségletét érzi ma az egész emberiség. A technikai fejlődéssel párhuzamosan folyik egy másik belső fejlődés, amely sok tekintetben a túlzó technikai kényelemmel és igényességgel szemben áll. Illetve csak addig áll szemben, amíg az ember megelégszik a technika eredményeivel és nem gondol arra, hogy a technikai szerzemények birásától ő még lehet állat is, sárban, piszokban fetregő alsóbbrendű lény.

Ma valóban új világot várunk, de ennek csodássága és fénye mellett a technokraták világa csak talmi fény és mulandó dicsőség. Mert mi mai emberek az örök fény eljövételét, az Isten fiainak földön való megjelenését várjuk. S ezzel összemérve ez az új gazdasági világ csak olyan, mint a nap fényéhez mérve a villanylámpák mesterséges, hideg csillogása. *Iván László.*

A Nőszövetség vacsoraakciója.

A súlyos gazdasági viszonyok nyomasztó hatása talán sohasem volt érezhetőbb úgy az államgazdálkodás, mint a magánháztartás területén, mint épen napjainkban, amikor ismételtén újabb és újabb gondfelhők tornyosulnak a látóhatáron és a fizetésesökkentés, adóemelés pusztító szele már-már felborulással fenyegeti a sok töprengéssel, lelki tusakodással összeállított költségvetések számadásait. A böles szólásmondás azonban azt mondja: Ahol a legnagyobb a veszély, ott van legközelebb a jó Isten. S ez valóban úgy is van. Amióta a gond ekéje mélyebben szánt az emberi szivek talajában, mintha több és több áldozatra kész lélek szállana hadba a jóság diadaláért. Az emberbaráti munka, a karitatív tevékenység, a szociális részvétel mind szélesebb és szélesebb munkaterületeket hódít a maga számára, mind több és több lelket igyekszik megnyerni az emberi társadalom és az Isten országa hasznos építő munkásságának.

A mi kis unitárius társadalmunk is lelke mélyéig átérezte a mai idők fokozott kötelességteljesítésre intő szavát. Számbeli súlyát és anyagi erejét szinte meghaladó módon törekszik példát adni azoknak, akiknek a lelke az emberi részvétel és áldozatosság számára még ma is hasztalanul ostromolt kínai falnak látszik.

Ennek az unitárius karitásznak egyik legszébb lelki kivirágása az unitárius nőknek az akciója, amely a távoli, bércecs haza szülői otthon nélkül levő fiai részére biztosít hetenként három meleg vacsorát.

Az akció részletmunkájáról volt már alkalomunk az Unitárius Értesítő hasábjain néhány ízben beszámolni. Az alábbiakban összefoglaló képet óhajtunk adni arról a munkásságról, amit unitárius testvéreink a diákvacsora mozgalom sikere érdekében eddig kifejtettek. 1931–32-ik évben 108 diákvacsorát osztottunk ki. Egy-egy vacsorán 25 diák vett részt, tehát 2700 vacsora adag készült összesen. Ennek értéke szerényen számítva legalább 1350 P-t tesz ki. Ennek az összegnek fele értéke állt rendelkezésünkre legfeljebb. Másik fele asszonyi kezek szorgos munkásságából tevődött össze. 1932–33-ik évi vacsora akciónk megkezdéséről 1932. novemberi számunkban számoltunk be. A természetbeni adományokhoz december hónapjában a következőket kaptuk kézhez: Dr. Kozma Jenőné 3 zsák liszt, Suberka Károlyné 10 szál kolbász, tepertő, 1 oldal szalonna. 4 diák vacsora költségeire adományoztak: vitéz Kozma F-né és Héderváry H-né, 3 diákvacsorára: Józán M-né és Dr. Mikó F-né, 2 diákvacsorára: özv. Ráduly J-né, özv. Nyiredy J-né, dr. br. Daniel G., Hegyi Gy-né, Péterffy Gy-né, Szabó D-né, Lipkai A-né, 1 diákvacsorára: Csiki G-né, Mikó G-né, Zsakó I-né, Pausperl K-né, dr. Kelemen B., Kisgyörgy S-né, Schey E-né, Bodnár J-né, Rend A-né, Belovári I-né, Úrmössy Gy., Dimény M., v. Nyiredy G-né, Kárpáti S-né, Kovácsi S., Kiss Irén és Jolán, dr. Szentlélekyné Szász Anna, Unitárius Misszió Ház. Február 1-ig 50 diákvacsora készült. Egy-egy vacsora 25 diáknak, tehát összesen 1250 adag.

Az a nagy megértés, mellyel mozgalmunkat az unitárius társadalom felkarolta, biztosít bennünket arról, hogy akciónkat a tanév befejezéséig fennakadás nélkül sikerrel folytathassuk. Mi unitárius asszonyok, édesanyák vállaltroskaszto hétköznapi gondjaink közepette is bizakodó szívekkel és erős lélekkel hiszünk egy boldogabb, Istennek tetszőbb világ eljövételében. Tudjuk, hogy minden aprólékos gondal összeállított költségvetésnél súlyosabb felelőséget hárít miránk az a költségvetés, amelynek egyensulya nem halott számok, de élő hívő lelkek oszlopain nyugszik. Ennek a lelki költségvetésnek tételei közül nem szabad hiányoznia az unitárius jövő, a főiskolai ifjuság taborának sem. Anyai szívünk meleg érzésével hívjuk fel tehát minden unitárius testvérünket: juttasson bár csak egy falatot is a mi fiaink szerényen terített asztalára.

Testvéreim! Havasok alján megbuvó kis székel falvakból sok-sok könnytől, gondtól fátyolozott szemű unitárius édesanyának felénk szálló és némaságában is kérő szava találjon utat sziveinkhez.

vitéz Nyiredy Gézáné.

HIREK.

Apponyi Albert gróf

„Elég néked az én kegyelemem“ szolt az Ur s nemzetünk egyik nagy személyisége örök álomra hajtotta fejét, amelyből csak egy másik életben van ébredés. Elég néktek az én kegyelemem — így szolt mihozzánk, magyarokhoz az Isten, amikor 86 éves korában a magyar ügy nagy katonájának kezéből kihullott a fegyver. Mi alázatosan megnyugszunk az isteni akaratban s köszönjük, hogy az isteni kegyelem ily sokáig is megőrizte életben őt a mi számunkra. Mi a hőst tanultuk meg tisztelni benne, aki mindig elhivatás alapján tett, beszélt, harcolt. Ott volt mindenütt, ahol szegény, elnyomott nemzetén roppant tudásával, nemes magatartásával, fenkölt szellemével segíthetett. S tette mindezt azért, mert hallotta lelkiismeretének szózatát, amelynek engedelmeskedve indult el utolsó útjára is. Teste ott pihen az egyetlen Árpádházból származó királyi maradvány közelében. Álmodjon szépet és dicsőt, a magyar igazságnak: az Árpádok álmának megvalósulásáról.

Póstai befizetőlapot (csekket) mellékelünk mai számunkhoz. Minden egyes olvasónk megkapja ezt, még azok is, akik már eleget tettek előfizetési kötelezettségüknek. Ugyanis szegény olvasóink, akik hűséges barátai lapunknak, de valóban anyagi helyzetük teszi lehetetlenné az előfizetést, azzal a kéréssel fordulnak tehetősebb olvasóinkhoz, hogy helyettük is fizessenek elő számunkra az egyetlen unitárius szellemi forrásra: az Unitárius Értesítőre. Aki ilyen jótetre vállalkozik, kérjük jelezze ezt a csekk hátlapján, meg is nevezhetvén az illetőt, akinek javára tör-

ténik az előfizetés. Valamint jelezze azt is minden alkalommal, hogy lapunknak küldi a pénzt előfizetés fejében. Nehogy félreértés történjen s más címen könyveljük el, amit pedig szíve sugallata szerint az Unit. Értesítőnek szánt.

Lapunk előfizetési díját különben az egyházi adóbeszedő Péterfy Jenő afia is átveheti nyugta ellenében, akit munkájában támogassanak a hívek testvéri szeretettel. Őrajta kívül azonban senki más fel nem veheti az Értesítő előfizetési díját. Ha tehát más valaki jelentkeznék, kérjük tessék az illetőt rendőrnök átadni.

Az Unitárius Értesítő fentartására szolgáló összegek egyházunk pénztára által külön számlán kezeltetnek. Eppen ezért lapunk barátait kérjük, hogy minden esetben közöljék kívánságukat, hogy az illető befizetés lapunk javára történik. Csak így tudjuk — remélhetőleg — anyagiak terén is megállani a nehéz idők viszontagságait.

A Nőszövetség gyűlését minden hónap 2. csütörtökén d. u. 5 órakor tartja a Misszió Ház nagytermében. Költésékimélés szempontjából nem küldünk minden alkalommal személyre szóló meghívót, de minden testvérünket örömmel várunk és látunk körünkben.

A Perczelné Kozma Flóra Leányegylet összejeveteleit minden hónap 1 és 3-ik vasárnapján d. u. fél 4 órai kezdettel tartja (Koháry-u. 4. Tanácsterem). Konfirmált leányainkat — kik még nem tagjai az Egyesületnek — szeretettel hívjuk és várjuk egyesületünkbe. Összejeveteleinken a „Jamboreen“ kiállítandó magyaros kézimunkákon dolgozunk.

Cserkészcsapatunk Székely Mózes öregraja február 19-én, vasárnap este 7 órai kezdettel tartja az első műsoros estjét táncsal egybekötve a Rákos-utcai Misszió Ház nagytermében. Erre az estre mindenkit szeretettel hívnak és várnak az öreg fiúk. Az estély iránt annál nagyobb az érdeklődés, mivel ekkor mutatkozik be a cserkészcsapat most szervezett négy szólamu énekkara. Belépődij nincs, műsor ára teajeggyel együtt 1 pengő.

A lelki egység nevében c. januári számunkban megjelent cikkünkre Dr. Elek Domokos székelykereszturi ügyvéd afia és köri felügyelő gondnok feleletet küldött be. Bármennyire is sajnáljuk, de ebben a számunkban nem voltunk képesek közölni a cikket helyhiány miatt. Ugyanis lapunk miniszterelnökségi engedéllyel csak 12 oldalon jelenhetik meg. Márciusban hozzuk.

Bibliaóráinkat február 16-án, március 2-án és március 16-án tartjuk, este fél 7 órakor. Vagyis röviden: minden hó első és harmadik csütörtökén. Ez a nap bizonyult legalkalmasabbnak bibliakörünk kiépítésére. A bibliakör megszervezésének időszerű voltát mi sem bizonyítja jobban, mint, hogy a résztvevők száma folytonosan növekszik. Az Isten gondoskodik az új unitárius vallási közszellem megteremtéséről! Legyünk az Ő akaratának alázatos és készséges szolgálói!

Előfizetés a Keresztény Magvető c. unitárius folyóiratra. Az intelligens magyar unitáriusság a Kolozsvárt megjelenő K. Magvetőt és annak az öntudatos unitáriusság szempontjából való jelentőségét ismeri. Erről fölösleges szólni. Az erdélyi rossz gazdasági viszonyok

azonban az előfizetők számát annyira lepassztották, hogy a kiadás finansiális nehézségekkel jár. Az illetékes tényezőkkel való levelezés eredményében magamra váltaltam, hogy a csonka-magyarországi unitáriusság figyelmét — a mi sokfelé való adakozásunk közepette is — fölhívom arra, hogy inkább vonjuk meg az adakozást más irányban, de a Keresztény Magvetőre fizessünk elő. Évi előfizetés 10 pengő.

Az O. K. H.-nál folyószámlát nyitattunk: „Keresztény Magvető — Kolozsvár” címen (V. Nádor-u. 22.). Az előfizetés póstautalványon is beküldhető. De elfogad előfizetéseket a bpesti lelkészi hivatal és Misszióház irodája is. Ezek az összegek is a folyószámlára fognak befizettetni.

Az előfizetési díj beküldése minden további nyilatkozat nélkül elégséges. A csonka-magyarországi intelligens unitáriusság súllyal bíró és számottevő tagjait levélben is fel fogom keresni, hogy az előfizetők sorába belépni szíveskedjenek. Aziránt is levelezést folytatok, hogy a K. M. már 1933. évi I. számától megküldessék azoknak, akiket az unitárius ügy áldozatkész támogatójának vélünk.

Dr. Tóth Gy.

A kebli tanács tagjainak becses figyelmébe ajánljuk a kebli tanács ama határozatát, hogy a kebelbeli egyesületek nyilvános előadásain kívánatos, hogy minél több kebli tanács tag vegyen részt, ezzel is jelezve azt, hogy az egyházközség tehetségéhez képest úgy anyagilag, mint erkölcsileg támogatja az egyesületeket. Ezért kísérjük figyelemmel lapunkat és ha az Unitárius Nőszövetség, a Brassai Sámuel ifjúsági egyesület, a 345 számú János Zsigmond cserkészcsapat, a Perczelné Kozma Flóra leányegyesület vagy a Bölöni Farkas Iparosok Köre tart összejövetelt, vagy a Dávid Ferenc egyet tart felolvasást, akkor jelenjünk meg minél számosabban és vegyünk részt munkájukban, ezzel is jelezve az egyházi munkásság minden terén való együttérzést és unitárius összetartást.

Az Igazgató Tanács ülése. A Magyarországi Unitárius Egyház Igazgató Tanácsa f. évi január 20-án, dr. Mikó Ferenc főgondnok h. elnökletével évnegyedi rendes ülést tartott.

Az elnök kegyeletes szavakkal áldozott dr. Ürmössy Károly, dr. Nyiredy Jenő és Borbély Sándor elhunyt igazgató tanácsosok emlékezetének. Majd meleg hangon emlékezett meg Dimény Mózes köri felügyelő gondnok kitüntetéséről, akit a Kormányzó Úr a közszolgálatból való nyugalombavonulása alkalmával legfelsőbb elismerésben részesített.

Józan Miklós püspöki vikárius bemutatta a püspök úr újévi pásztorlevelét, majd az elnöki úton elintézett ügyekről referált.

Az Igazgató Tanács áttért azután a folyó ügyek tárgyalására, amelynek során szerepelt többek között a füzesgyarmati egyházközségnek nyújtandó kölcsön ügye. Foglalkozott az Igazgató Tanács dr. Tóth György, Józan Miklós püspöki vikárius 40 évi lelkészi jubileumának a f. évi szeptember havában méltó keretek között való megünneplése tárgyában előterjesztett indítványával is. Az Igazgató Tanács a jubileumi ünnepély előkészítése céljából az Igazgató Tanács, az egyházkör és az egyházközség tagjaiból egy szélesebb körű rendező bizottságot küldött ki.

Dr. Tóth Györgynek azt az indítványát, amely az Igazgató Tanácsnak a Misszió-ház vagyongazdálkodása feletti felügyeleti jogkörének a megállapítására vonatkozik, az Igazgató Tanács az állandó vegyes bizottságnak adta ki javaslatát végett.

Vasárnapi iskolai értekezletet tartottak a vezetők január 22-én vasárnap délelőtt 10 órakor az Aréna-út 25. sz. polgári iskolában, miután meghalgatták Hollósy Filep Klára bölcsészettanhallgató által vezetett vasárnapi iskolát. Ez egyben tanulmányozása volt egy érdekes rendszernek, amely abból áll, hogy egyrészt a biblia szövegének és tartalmának megismerésére szorítkozik, másrészt a gyermekek öntevékenységét kívánja felébreszteni a bibliatanulmányozás terén. A módszer előnyeit és hátrányait másfélórás tárgyalásban vitatták meg a gyermekek eltávozása után a vezetők. Elmondhatjuk, hogy sok értékes tapasztalattal gazdagodtunk mindnyájan, akik ott résztvettünk.

Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesületünk az idén lemondott a hagyományos unitárius bál megrendezéséről, hanem helyette három unitárius estély rendezését határozta el. A két első jan. 7-én és febr. 4-én szép siker mellett már le is zajlott, a harmadikon, március 4-én leplezi le az egyesület Brassai Sámuel arcképét. Február havában megindulnak az egyesület szemináriumi előadásai, melyekre ezúton is felhívjuk az érdeklődők figyelmét. Egyik érdekes téma: a reverzális és az unitárius ifjúság címen lesz megtartva.

Bölöni Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Köre alapszabályainak jóváhagyása után megtartotta első választmányi ülését jan. 26-án. Berde Lajos elnöki megnyitója után Ferencz József lelkész beszámolt arról a szervező munkásságról, mely a tavalyi év folyamán a Misszió Ház irányítása alatt folyt s hol kétízben nagyobb számban is sikerült összehozni iparral és kereskedelemmel foglalkozó hívenket. A választmány megköszönte az eddig végzett munkát s most maga az elnökség veszi kezébe a tagok megszervezését, a munka beindítását. A tagmegszervezést munkacsoportonként gondolják sikerrel megvalósíthatónak. Elhatározták, hogy üléseiket ezentúl mindig, a vasárnapi Istentisztelet után fogják tartani, hogy így tagjaikat reáneveljék a templom rendszeres látogatására. Az egyesület, mely tagjai szellemi és anyagi érdekeinek ápolását tűzte ki céljául, mindenben az unitárius szellemben kíván dolgozni. A választmány legközelebbi ülése február hó 19-én d. e. 11 órakor lesz az Unitárius Misszió Házban. Lapunk legközelebbi számában részletesen ismertetjük az egyesület munkaprogramját.

Ludovikások az unitárius templomban. A m. kir. honvéd Ludovika Akadémia parancsnoksága engedélyt adott és elrendelte, hogy az unitárius vallású akadémikusok, akiknek lelki gondozását az intézet ref. vallású tábortól végzi, minden hónap első vasárnapján, valamint a nagy ünnepeken részt vehetnek az Unitárius Misszió Ház Istentiszteletein. 1933. január hó 8-án hét unitárius vallású akadémikus: Bölöny Béla, ifj. Csongvay Géza, Kiss Tibor, ifj. Kozma Ferenc, Fekete Andor, Rédiger Aladár, Kaffka Lóránd vett részt Istentiszteletünkön. Ez a példa is bizonyítja annak, hogy utánjárásal és fáradsággal azt is el lehet érni, amitől — talán nem törődésünk miatt — a jog megfosztott. Ha

unitárius akadémikusaink vallás-erkölcsi oktatását nem is végezhetjük, lelki életük előkészítésébe Isten ígéje hirdetése közben mégis befolyást gyakorolhatunk. Ez is a belmissziói munka egyik eredménye.

Dávid Ferenc Egyletünk február hó 10-én tartott estélyén Erdély lelkét és szellemét idézte, előadóinak személyén és előadásaikon keresztül. Dr. Csíki Gábor imája után Józán Miklós megnyitójában Apponyiról emlékezett meg. Gyallay Domokos elbeszélése, Agyagfalvy Hegyi István versei és Benkőné Jakab Irénnek, Bertha István kíséretével előadott énekszámait teszük teljessé a műsort, mely vitéz Nyíredy Géza dr. zárószavaival ért véget. A jelenlevők szívében és lelkében felidéződött édes-bús hangulat sokáig emlékezetes fog maradni.

Belmisszió. Unitárius Misszió Házunk lelkészei beindították a belmissziós munka minél szélesebb mezőn való megszervezését. Most folyik a katonai szolgálatot teljesítő unitáriusok összeírása, ami elé bizony a meg nem értés sokszor felesleges akadályokat gördít. A Ludovika Akadémia növendékeit már beszerveztük, a m. kir. reáliskolai nevelőintézetek adatait most kértük meg. Hasonló missziós munkát indítottunk be a társadalomból vétkük miatt egy időre kizárt híveink lelki gondozása érdekében. A m. kir. állami nevelőintézetekben a jelen iskolai évben kb. 1000 növendék közül csak egy unitárius leányt gondoznak Cegléden. Megkezdettük a fiatalok fogházaiban és az állami fegyintézetekben és börtönökben szabadságvesztésüket töltő unitáriusok összeírását és lelki gondozással való ellátását.

Téliruha segély. Unitárius Misszió Házunk amerikai unitárius asszonyaink áldozatkészségéből 1933. február hó 5-én vasárnap d. e. 15 család gyermekei részére juttatott téli meleg ruhát. Az áldozatos lélek cselekedetekben megmutatkozó jóságát és erejét hirdeti minden adomány. Azok, akik segélyben részesültek, ne felejtsek el azt, hogy a segítségen keresztül Isten gondoskodó szeretete szólalt meg. Maradjanak meg egyházunk szeretetében s neveljék ebben a szellemben gyermekeiket is.

Az Unitárius vacsora február havában részben az unitárius közönség másirányú egyháztársadalmi elfoglaltsága, részben pedig a járványos influenza miatt elmaradt. A legközelebbi vacsorát a Dávid Ferenc egylet estélye után *áprilisban* rendezzük meg.

Ifjusági Istentisztelet február 19-én d. e. 10 óra körül lesz a tanácsteremben.

Rádión közvetített Istentiszteletünkön jan. 29-én dr. Csíki Gábor missziós lelkész szolgált. Minden hivatalos dícséretnél szebben beszél az a levél, melyet másnap hozott a posta, melyben egyik vidéki hallgatója bejelenti, hogy a beszéd hatása alatt áttér az unitárius vallásra. Ha a beszéd szelleme valóban unitárius, akkor igazi unitárius missziót tudunk teljesíteni.

Dr. Barabássy István O. F. B. bíró afiát a m. kir. igazságügyminiszter a m. kir. Curia bírójává nevezte ki. Új munkakörében is sok szép sikert kívánunk.

Ágoston József rendőrfőtörzsörmeister kedves atyáncfiáról emlékezett meg egy kb. kéthasábos cikkben egyik legnagyobb előkelő budapesti napilap. A riport „Pesti rendőr, mint műgyűjtő” címen jelent meg. Ugyanis kedves atyáncfia magyar, de különösen erdélyi ritkaságok, könyvek, képes levelezőlapok stb. gyűjtésé-

re áldozza megtakarított kis pénzeckéjét. S mindezt teszi amellet, hogy hat élő gyermeknek édesatyja. Kétezer kötetes könyvtára van, amely Budapesten a legnagyobb unitárius irodalmi gyűjtemény. Tízezer erdélyi levelezőlapja, amelyek sorában megvannak a mi unitárius templomaink is. A magyar Bibliának 28 magyar kiadása van meg a gyűjteményben. Vannak ezenkívül egyéb gyűjteményei is: 1700 pénzérme, ezer darab papírpénze és hétezer bélyege. Örvendünk, hogy egy unitárius testvérünk ilyen dolgokra áldozza pénzét s szép sikeréhez őszintén gratulálva arra kérjük, hogy főleg unitárius jellegű gyűjteményét szaporítsa csak amennyire lehet, mert bizony ennek a gondolatnak ilyen bőkezű mecenása még eddig nem volt, mint a pesti rendőr ruháját viselő székely unitárius Ágoston József.

Lelkeszi nyugdíjalapra adakoztak: Pünkösti Andor (Anyja emlékére) 50 P. Máté Ernő 8 P. 06 fill. Hegedüs Kálmán és Hackler Arthúr 5—5 P. Fogadják érte hála köszönetünket.

Vidék.

Pestszenterzsébeti karácsonyfaünnepélyünkön a Nőszövetség és az Unitárius Misszió Ház áldozatkészsége mellett a helybeli hívek is hozzájárultak a szegények megsegítéséhez. Az év folyamán gyűjtött perselypénzt 37.54, Kiss Irén és Jolán 10, egy jólelkű nő 12 pengővel egészítették ki. Az úrvacsorai kenyeret és bort Garmathy Kálmán és neje adták.

Erdély.

Unitárius Evangelium címen Kolozsváron új egyházi lap indult meg dr. Kiss Elek teológiai tanár szerkesztésében. A lap beköszöntő cikkében a következőket olvasuk: „A mai szomorú és borzalmas világban, lesújtott állapotunkban, a kétkedések tengerének közepette, a jajveszékelések örvényében . . . mi teljes szívvel, egész hittel, bátor lélekkel hirdetjük mindazoknak, akik valóban hisznek az unitárizmus hivatásában, hogy csillagunk nem hanyatlott le s itt az ideje annak, hogy megújodjunk, új életre keljünk, önmagunkat megjavítsuk s egyházunkat . . . újabb magasságok felé vigyük” . . .

A lapot nemes buzgalmában testvéri szeretettel közzöntjük s hisszük, hogy új szívvel fogja gazdagítani a magyar unitárius életet és irodalmat. Évi előfizetése 2 pengő 40 fillér. Egyes szám ára 20 fillér. Kapható a budapesti lelkészi irodán. Előfizető nevét szívesen közvetítjük Kolozsvárra.

A szervezeti törvény reformja körül dúló harc most egy időre úgy látszik lecsillapodik. Az eddigi véleményeket és beérkezett javaslatokat az E. K. Tanács egy bizottságnak adta ki, melynek elnöke dr. Ferenczy Géza főgondnok, tagjai pedig az egyházi közügyigazgató, a teológiai jogtanár, az egyházi jogtanácsos és az egyházi titkár.

A bizottság az egész anyagot a tél folyamán tanulmányozni fogja, még pedig nem egészében, hanem egyes részleteket egymásközt szétosztva. Tavasszal egybehívandó együttes ülés fogja az egész törvénytervezetet elkészíteni s azután egyes egyházkörökhöz közgyűléseivel véleményezés végett terjeszteni. S csak ezután kerülhet az egész főtanácsi vagy zsinati döntés alá.

Unitárius lelkész Nagyszebenben. Unitárius híveknek mind nagyobb bevándorlása nyomán Fogaras és Nagyszeben unitárius szórványgyülekezetei mind jobban gyarapodtak, aminek következménye az volt, hogy a két város társ egyházközséggé alakult s a lelkészi székhely Fogaras lett, ahonnan a lelkész rendszeresen gondozta Nagyszeben is. Fogarasban szép kis templom, papi lak és tanásterem épült az idők folyamán. Az utóbbi években azonban mindinkább Nagyszeben fejlődött ki úgy, hogy annak gondozása Fogarasról lehetetlenné vált. Ennek lett a következménye az, hogy a r. lelkészi állomás áttételezett Nagyszebenbe, Fogarasban pedig állandó segédlelkészi állomást állítottak fel. December 11-én volt a nagyszebeni lelkész, Kádár Lajos ünnepélyes beiktatása a nagyszebeni evangélikus templomban. Itt tartják híveink az Istentiszteletüket is minden vasárnap és ünnepnap délután. A papnak kétszobás lakást béreltek, amelyből egy szoba lakásul, a másik pedig összejövetelek tartására szolgál. Az élet máris nagy erővel megindult, amennyiben a Nőszövetség is megalakult és nagyszabású teaestélyt rendezett. Ugyilátszik mégsem pénz és jólét, hanem hit, törhetetlen hit szükséges egyházunk ujjaépítéséhez!

Brassóban templomot akarnak építeni ott élő unitárius testvéreink. A brassói gyülekezet bevándorlással növekedett fel 1500 lélekre. Most a város központjában a várostól egy 1000 m² nagyságú szép telket kaptak templomépítés céljaira. Most tavasszal akarják e telken megkezdeni az építkezést. Rendelkezésünkre áll 100 ezer lej (3400 P) és egy saját tulajdonunkban lévő 700 ezer lej (26.600 P) értéket képviselő tehermentes ház, amelyet el akarnak adni s ezzel az anyagi erővel megindítani a nagy munkát. A hívek mind pénzadományaikkal, mind kézi munkájukkal járulnak az építkezéshez. Az Isten segítse őket szép és nehéz munkájukban.

Bukarestben unitárius egyházközség alakul. Már békeben is, de háború után még nagyobb számmal telepedtek le unitárius székelyek a román fővárosban. Ezek az unitáriusok éveken keresztül teljes lelki gondozás híjján voltak s először a bukaresti magyar diákok terelték rájuk egyházunk vezetőinek figyelmét. Most végre akadt egy lelkes, fiatal pap: Lőrinczy Dénes lupényi lelkész, aki magára vállalta a bukaresti egyházközség megszervezését. Február elején utazott le Bukarestbe s valószínűleg szép eredménnyel tér onnan vissza.

Mészkőről kapjuk ezt az érdekes hírt. Balázs Ferenc ottani egyházközségünk lelkésze dán mintára az iskolából kikerült földműves ifjúság számára u. n. népfőiskolai tanfolyamot nyitott. Ebbe 18 évtől járnak a hallgatók s bizony volt még 40 éves is. A népfőiskola célja az önművelés s tárgyai nem szakszerűek, hanem általános műveltséghez tartozók. Eddig történelmet, magyar irodalomtörténetet stb. adtak elő. Követendő szép példa! Jó sikert a vállalkozáshoz!

A hűség megható példáját mutatta meg fogarasi egyházközségünkben egy szegény munkásasszony, Főri Anna. A segédlelkésznek nem volt palástja — mert szegénységénél fogva nem tudta megcsináltatni. Hasonlóképpen az egyházközség sem. A szegény asszony mikor ezt megtudta, megtakarított kis pénzecskéjét, 1000 lejt

ajánlta fel a tiszteletes úr palástjára. A jótett hatása nem maradhatott el. A gyülekezet aszonyai megvarták a palástot. S most már hivatásához méltón hirdetheti az ifjú pásztor az Isten igéjét a gyülekezetben. Dr. Boross György püspök megleghangú levélben köszöntötte a mi melegszívű szegény asszonyunkat.

Székelymuzsnai egyházközségünkbe dec. 11-én köszöntött be Nagy Béla lelkészjelölt, akit Balázs András esperes iktatott be hivatalába.

Ifjusági munka Erdélyben. Az erdélyi unitárius ifjúság néhány éve kezdte meg lelkes szervezkedő munkáját, amelynek eredményeképpen megalakult ma már az összes ifjusági Dávid Ferenc Körök egyetemes szervezete. Sőt saját lapot is tart fenn Kévekötés címmel. Az új esztendőben több fontos ujitást hoznak be a szervezkedés terén. Állandó utazó főtítkárt állítanak be, aki köteles az összes ifjusági egyleteket felkeresni s munkaprogrammal ellátni. Folyó évben Kovács Domokos tölti be ezt a nehéz, de nagyon szép munkakört.

A téli hónapokban, amikor a földműves ifjúság legkevésbé van elfoglalva, ifjusági napokat rendeznek. Közlebbtről január végén tartottak Háromszék és Udvarhely körökben ilyen ifjusági napokat. Az ifjúság együvértartozásának jelképezésére jelvényt is készítettek, mely egy repülni készülő galambot ábrázol.

Elismerésre méltó ez a szervezkedési munka, amely egyedül biztosíthatja unitárius egyházunk jövője életét.

Özvegy papnéink szomorú sorsáról jönnek a hírek Erdélyből. A folyton fokozódó válság az ő amúgyis nehéz helyzetüket még jobban súlyosbította. Egy özvegy papné, akinek férje 20 évig szolgálta az egyházat, havi 145 lei (4 pengő 93 fill.) nyugdíjat kap. Ő régi nyugdíjas. De az új nyugdíjasok sincsenek sokkal jobb helyzetben. A legjobb esetek közül való egy másik papnének nyugdíja, akinek 1115 leie (37 pengő 91 fill.) van havonta.

Mikó Imre, egyházi főtítkárunk Mikó Lőrinc fia könyvet írt: „Az erdélyi falu és nemzetségi kérdés” címen. A könyv főbb gondolatainak ismertetéséhez még visszatérünk.

Külföld.

Rádió az unitarizmus szolgálatában. Az unitárius eszmék szolgálata sehol sem olyan élénk, mint Amerikában. Erről tanuskodik az amerikai unitáriusok lapjának heti rádiónaplója. Január 15-étől 21-ig tartó héten különböző unitárius templomokból 10 beszédet sugárzott szerteszét a világba a rádió. A tíz beszéd közül hat vasárnapi Istentiszteleten hangzott el, a többi négy pedig hétköznap.

Socinus Faustusról, a XVI. századbeli nagy unitárius reformátorról angol nyelven életrajzot írt egy amerikai lelkész; az utolsó angolnyelvű életrajz ezelőtt 156 évvel, 1777-ben jelent meg.

Halottaink: uzoni Pünkösti Ferencné szül. Jakabházy Erzsébet 72 éves korában 1933. jan. 19-én Budapesten elhunyt. A nagyasszonyt kiterjedt rokonsága, többek közt lapunk munkatársa dr. Enyedyné dr. Pünkösti Mária gyászolja.

kelenföldi Telkes Simon ny. min. főszámtanácsos 87 éves korában 1932. december 29-én Fenyőházán meghalt. Az elhunyt budapesti egyházközségünk jegyzője volt hosszú éveken át.

Sepsi-kilyéni és szentgyörgyi özv. Czakó Józsefné szül. Kovách Róza 83 éves korában 1933. jan. 24-én Székesfehérváron elhunyt. Az Úr vigasztalja meg a gyászbaborult szíveket s a holtaknak adjon az ő atyai szívében boldog megnyugvást!

Szerkesztői üzenet: ifj. B. P. Cegléd. Versét megkaptuk s köszönjük. Gyakorolja magát az írásban, mert remélhető, hogy kidolgozza nyelvkészségét. Most még a gördülékenység hiányzik, de ezt csak gyakorlással lehet megszerezni.

Fajnyulat, tenyésztőjást ingyen kaphat — minden részjegyzés és visszatérítés nélkül bárki, aki a tenyésztéssel foglalkozni kíván. A nyúlból 2 darabot, 1 bak, 1 nőtényt, a tenyésztőjásból 15 drb., leghorn, rhode island, nemesített magyar kendermagos, vagy fehér parlagit, 6-8 pengő értékben. Az érdeklődőknek válaszbélyeg ellenében készséggel adunk felvilágosítást. Kistenyésztők Lapja. Budapest, IX., Csarnok-tér 5.

HIVATALOS RÉSZ

Sz. 35—1.—1933. Meghívó. A budapesti unitárius egyházközség Kebli Tanácsa 1933. március 8-án (szerdán) d. u. 5 órakor a tanácsteremben *negyedévi rendes ülést* tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk. Budapest, 1933. február 4. Józán Miklós s. k. lelkesz-elnök. dr. Kozma Jenő s. k. egyházi gondnok. *Tárgysorozai:* 1. Elnöki megnyitó. 2. JegyzőkönyvHITELESÍTŐK kiküldése. 3. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 4. Számadások az 1932. évről: a., Koháry-utcai ház; b., Szövetség-utcai ház s ennek vételéről végleges elszámolás; c., folyó pénztár; d., alapok és alapítványok. 5. Bizottsági jelentések: a., nevelésügyi; b., gazdasági; c., műszaki. 6. Köri közgyűlésre képviselő kiküldése. 7. Időközben érkező ügyek. 8. Indítványok (írásban előre.) N. B. Hit és Nevelésügyi Bizottság ülése február 27-én hétfőn d. u. fél 6 óra. Gazdasági Bizottság ülése márc. 1-én, szerdán d. u. 5 óra. N. B! Közgyűlés 1933. március 26-án (vasárnap) d. u. 5 órakor a templomban.

Könyvtári hírek. A budapesti unitárius egyházközség könyvtárában lévő egyházi folyóiratok jegyzéke I. Duplumok (főlős példányok). a.) *Keresztény Magvető*-Teljes évfolyamok: 1861. 1863. 1888. 1889. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1908. 1910. 1912. — Egyes füze-

tek: 1870: 1. — 1881: 2. 3. 4. — 1887: 1. 4. 6 — 1888: 1. 3. 4. 5. 6. 1889: 5. 1892: 6. — 1895: 1. 2. 4. 5. 6. — 1895: 3. 5. 6. — 1896: 2. 4. — 1897: 2. 5. — 1898: 1. 4. 5. 6. — 1899: 3. 5. 6. — 1900: 2. 4. 6. — 1901: 1. 2. 3. 5. 6. — 1907: 1. 2. 5. 6. — 1908: 1. 2. 3. 4. 6. — 1909: 1. 4. 5. 6. — 1910: 1. 2. 4. 5. 6. — 1911. 1. 2. 3. 6. 1912: 2. 3. 4. 5. — 1913: 1. 2. 3. 4. 5. — 1914: 1. 3. 4. 5. 6. — 1929: 1. 2. — b.) *Unitárius Közlöny*: Egyes füzetek: 1889: 1. 5. 7. 11. — 1896: 1. 11. — 1898: 1. 4. 7. 12. — 1899: 1. 3. 5. 7. 8. 10. 12. 1900: 1. 11. 12. 1901: 1. 10. — 1909: 1. 2. 5. 8. 10. 11. 12. c.) *Unitárius Értesítő*: Teljes évfolyamok: 1922. — 1925. — 1926. — 1928. Egyes füzetek: 1922: 1. 2. 3. 5. 6. — 1924: 2—6. 8—12. — 1925: 2. 3. 5. 10—12. — 1926: 2. 12. — 1927: 1—7. 10. 11. 12. — 1928: 1—4. 6.—12 — 1929: 1—17. 19: 20. II. *Hiányzanak*: a.) *Keresztény Magvető*: 1864. 1865: 1866., 1869., 1919., 1920. és 1921. egész évfolyamok. Egyes számok: 19 8; 1. 2. 6. — 1922: 2—5. — 1923: 2—6. — 1924: 5. 6. — 1925: 3—6. — 1926: 5. 6. — 1927: 1. 3.—6. — 1928: 5. 6. — 1930: 6. — 1931: 2. 6. b.) *Unitárius Közlöny*. Egyes számok: 1892: 8—12. 1905: 2—5. 7. 10. — 1906: 5. — 1917: 1. 3. 5. 1913: 11. 12. — 1919: 6. 7. 8. — 1920: 1—8. — 1921: 4—7. — 1922: 2—12. — 1923: 1—10. — 1924: 3. 6. 10. 11. 12. 1925: 2—9. 12. 1926: 6. 11. 12. — 1927: 2. 4. 6. 7. 11. 12. — 1928: 2. 3. 6. 7. 8. — 1929: 2. 3. 10. 12. — 1930: 3—6. 9. 10. 12. — 1931: 1. 7. 12. c.) *Unitárius Szószék*. Egyes számok: 1907: 1. 3. 4. — 1908: 1. 2. 3. 1911: 1. — 1912: 3. 4. — 1913: 3. — 1914: 1. 4. 1915: 1. 2. — 1916: 2 — 1924: 1. 2. 3. — 1929: 3. 4. — 1930: 4. — 1931: 3. 4. d.) *Unitárius Egyház*. Egyes számok: 1915: 1. 9. 11. 12. — 1916: 1. 7. 9. 12. — 1917: 1. 2. 3. 5. 9. 11. — 1918: 1. 2. 4. 5. 8. 11. 12. — 1924: 1. 2. 8. 10. 11. 12. — 1925: 1. 3. 9. 11. 22. — 1928: 2. 5. 7. 12. — 19 9: 1. 2. 7. 12. 1930: 1—6. 7. 8. 11. 12: 1931: 1—6. 11. 12,

Az Unitárius Nőszövetség 1932. évi számadása. *Betétállomány* áthozva 1931-ről: 62.23 P. *Készpénzbevételek*: Áthozat 1931 évről 167.94 P., budapesti egyházközség adománya 500.— P., Amerikai Unitárius Nőszövetség Misszió Házhöz befolyó adományainak 10 százaléka 167.— P., egyesek adománya 75.75 P., husvéfi perselyadakozás 210.05 P., visszatérített kölcsönök 45.— P., varrógéphasználat díja 6.— P., D. F. est bevétele 29.50 P., tagsági díjak 122.50 P. Összes készpénzbevétel 1321.74 Pengő. *Készpénzkiadások*: Tandíjak és tanulm. segélyek 204.96 P., szegények segélyezése 411.02 P., cipőkre 122.— P., Diákvacsoraakcióra 30.10 P., 20 darab ebédjegy szegényeknek 32.06 P., edények beszerzése 26.40 P., élelmiszer segélyek 56.14 P., D. F. est költségei 27.06 P., tagdíj a Nőegyletek Szövetségének 5.22 P., iskolások karácsonyfája és ajándéka 376.04 P., vegyes kiadások 30.74 P. Összes készpénzkiadás 1321.74 P. Budapest, 1932. december 31-én Barabás Istvánné pénztáros. A számadást felülvizsgálták Bíró Jánosné és vitéz Nyiredy Gézáne a pénztárvizsgáló bizottság tagjai. Budapesten, 1933. január 23-án Józán Miklósné elnök.

Az „Unitárius Értesítő“ ma a legfontosabb unitárius kötelesség!

Istentiszteleti sorrend február második felében

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban: V., Koháry-utca 4.	19.	d.e. 11.	Barabás István
" " "	26.	"	Józan Miklós
IX., Rákos-utca 3.	19.	d.e. 10.	Ferencz József
" " "	26.	"	Dr. Csiki Gábor
B., Körzetekben: X., M. Á. V. Északi Főműhely-telep	26.	d.u. 4.	Dr. Csiki Gábor
C., Ifjúsági csendes óra V., Koháry-utca 4. I. em.	19.	d.e. 10.	Dr. Iván László
D., Pestkörnyéken: Kispest-Wekerletelep II. sz. elemi iskola	19.	d.u. 4.	Dr. Csiki Gábor
Pestszenterzsébet-Erzsébet-u. elemi iskola	26.	"	Ferencz József
Pestszentlőrinc-Állami telep Kulturház	16.	d.e. 12.	Pethő István
Rákospalota Máv. telepi isk.	19.	d.u. 4.	Barabás István

Istentiszteleti sorrend március első felében.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban: V., Koháry-utca 4.	5. 15.	d.e. 11.	Barabás István
" " "	12.	"	Józan Miklós
IX., Rákos-utca 3.	5.	d.e. 10.	Dr. Csiki Gábor
B., Ifjúsági csendes óra — a tanácsteremben (V. Koháry-u. 4.)	12. 15.	"	Ferencz József
" " "	12.	"	Dr. Iván László
C., Körzetekben: VI., Gömb-utca 53. el. iskola	12.	d.u. 4.	Barabás István
X., M. Á. V. Telep-Északi főműhely	12.	"	Ferencz József
D., Pestkörnyéken: Csepel Templom-téri polg. isk.	12.	d.e. 11.	Pethő István
Pestszenterzsébet-Erzsébet-u. elemi iskola	12.	d.u. 4.	Dr. Csiki Gábor
Újpest Szent István-téri Polg. isk.	5.	"	Ferencz József
B., Vidéken: a) Debrecen Hatvan-utca 24. Unitárius Imaház.	5. 15.	d.e. 10.	Józan Miklós
" " "	15.	"	Dr. Csiki Gábor

B) Aláhúzott ünnepnap: magyar nemzet ünnep.
Március első vasárnapjától április 9-ig tartó Böjti időszakban csendes áhitat mind a két templomban d. u. 6 órakor.

Unitárius hittestvéreknek kedvezményesen dolgozik

NAGY ÁRON
asztalosmester

VII., Károly krt. 9. Telefonhívó: 33-0-73.

Dr. TIHANYI GYÖRGY

fogorvos rendelője
Budapest, VII., Tökölly-ut 9. szám II. emelet 1. — Rendel: 12-1/2 és 3-6 órák alatt. — Unitárius betegeknek kedvezmény.

Énekeskönyv,
imakönyv,
unitárius irodalom

Kapható az UNITÁRIUS
IRATMISSZIÓNÁL V. k.,
Koháry-utca 4. I. emelet,
8. — Nyitva csütörtökön
5-7, vasárnap 12-1-g.

POSTAI SZÁLLÍTÁS 10 SZÁZALÉK FELÁRRAL.

berde lajos

unitárius cipésmester
jutányosan vállal

minden munkát

Lakik: II., Batthyány-utca 48.

Hó- és sárcipőt is készít.

GÁBOR ANTAL FATELEPE

Budapest, IX. kerület,
Remete-u. 11. szám.
Butor, épület és tűzifa
állandóan raktáron.
Telefon: 41-2-54. sz.

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

SZERKESZTŐSÉGE

ÉS

KIADÓHIVATALA

LEGJUTÁNYOSAB-
BAN FELVESZ

HIRDETÉSEKET